

PHA 204 EPİ-PALEOLİTİK DÖNEMDE ANADOLU-YAKINDOĞU ARKEOLOJİSİ

KONU 12: ANADOLU EPİ-PALEOLİTİK YERLEŞİMLERİ

- **Üçağzlı Mağarası**

Üçağzlı mağarası Asi Nehri'nin 10 km. ve Çevlik Kasabası'nın 25 km. güneyinde, Akdeniz kıyısında kayalık bir arazide, denize çok yakın konumda olan bir yerleşim yeridir. Mağara ilk kez 1980'lerde keşfedilip kazılmıştır. Yaklaşık 3 metrelik dolgusu bulunan mağaranın stratigrafisi yukarıdan aşağı doğru; Epi-paleolitik, üst Paleolitik ve orta Paleolitik çağların kültürel buluntularını içermektedir.

Üçağzlı mağarası Epi-paleolitik dönem buluntuları kuzey Levant'tan bilinen erken *Kebaran* tip buluntu topluluklarına benzer özellikler göstermektedir. Kuhn bu buluntuların Öküzini mağarasının en erken arkeolojik ünitesine benzerlik gösterdiğini bildirmektedir. Öküzini'nin söz konusu seviyeleri yaklaşık olarak G.Ö. 17.000-16.500 radyokarbon tarihleri vermiştir.

- **Ağaçlı Açık Hava Yerleşimi**

İstanbul il merkezinin yaklaşık 30 km. kuzeybatısında, Karadeniz kıyısında, Kemerburgaz'ın 14 km. kuzeybatısında, Çiftealan ile Ağaçlı Köyü arasındadır.

Bu kıyı kumluğu üzerinde şimdilik en azından 43 adet kamp yerinin olduğu saptanmıştır. İlk defa Fondakowsky tarafından tespit edilmiştir. 1973 yılında Howe ve Korfmann, daha sonra da Özdoğan tarafından 1975 ve 1980 yıllarında yüzey araştırmaları

yapılmıştır. Adı geçen bu kamp yerleri orta Paleolitik'ten itibaren st Paleolitik ve Epi-paleolitik dönemlerde iskan görmüştür.

İlerinde minik dilgiler ve geometrik biçimli aletlerden oluşan grup, kuzey Karadeniz kıyıları ve Kırım Epi-paleolitik buluntularına benzemektedir. Buluntu grubu içinde n kazıyıcılar, sırtlı dilgiler, kavisli sırtlı dilgiler, kısmi kavisli sırtlı dilgiler, budamalar, taş delgiler, trapezler ve üçgenler önemli buluntulardandır.

- **Domalı-Alaçalı Arası Açık Hava Yerleşimleri**

İstanbul il merkezinin yaklaşık olarak 44-45 km. kuzeybatısında, Alaalı İlçesi'nin kuzeydoğusunda, Karadeniz kıyısına yakın bir konumda yer alan Domalı Köyü kumlukları ile bu köyden doğuya doğru gidildiğinde Alaalı kumluklarından oluşmaktadır.

Epi-paleolitik dönem konak yerlerinin arasında en önemlileri Domalı yakınındaki Mrselli Baba Sırtı ile Akçalı kumluklarıdır. Her iki konak yeri de daha önce Ağaçlı ve Domuzdere'den tanınan minik dilgi yapım geleneğine ait örnekler ve geometrik biçimli aletler vermiş, bununla birlikte az miktarda da obsidiyen buluntular ele geçmiştir.

- **Gümüşdere-Kilyos Arası Açık Hava Yerleşimleri**

İstanbul il merkezinin 26 km. kuzeyinde, Kilyos'un 4 km. batısında, Ağaçlı ile Kilyos arasında ve Gümüşdere Köyü'nün 2 km. kuzeydoğusunda yer alan kumul buluntu yerleridir.

Özdoğan ve Harmankaya tarafından yapılmış olan yüzey araştırmaları sonucunda ele geçmiş olan yontmataş malzeme, alt ve orta Paleolitik dönem buluntuları sergilemekle birlikte üst Paleolitik dönemin sonlarına ve Epi-paleolitik döneme tarihlenen buluntularla da dikkat çekicidir. Söz konusu alanlardan Epi-paleolitik Dönem'e tarihlenebilecek çeşitli mikro dilgi çekirdekleri, mikro dilgiler, ön kazıyıcılar, sırtlı dilgicikler, yarımaya ve düzeltili alet parçaları ele geçmiştir. Konumu gereğince, bu buluntuların Ağaçlı grubuyla çok yakından ilişkili olabileceğii en olası ihtimal dahilindedir.

- **Yarımburgaz Mağarası**

İstanbul il merkezinin yaklaşık olarak 22 km. kuzeybatısında, Küçükçekmece İlçesi sınırları içindedir. Yukarı ve Aşağı mağara diye isimlendirilmiş iki mağaradan ibarettir.

Özdoğan, Yukarı Mağara'da 6. ve 7. seviyelerde bulunan alet sayısının çok az olmasına karşın, sürtmetaş bir parçanın varlığından bahsetmektedir. Bununla birlikte, dolguların niteliğii ve dolguların würm buzul döneminin son safhası ile buzul sonrası döneme ait olmasından ötürü bu tabakaların üst Paleolitik ve Epi-paleolitik'e ait olduklarını bildirmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar:

- ✓ Metin Kartal, 2009, Türkiye'de Epi-paleolitik Dönem: Son Avcı-Toplayıcılar